

Wegen der starken Änderung des Gefieders im Laufe des Jahres sollten zur Rassenbestimmung nur Juni- und Julivögel sowie diesjährige Junge benützt werden. Genaue Angaben über Farbenunterschiede und Flügelmasse lassen sich wegen Mangels an solchem Material deshalb noch nicht überall machen. Aber davon abgesehen sind die ungarischen Rohrammern schon durch ihre Schnabelform als eine eigene, gut kenntliche Rasse zu bezeichnen.

A réti fülesbagoly fészkelése 1930-ban Tarpán.*)

Irtá: KABÁ CZY ERNŐ.

A réti fülesbagoly Magyarországon tudvalevően téli vendég, amely néha nagyobb mennyiségben is szokott nálunk jelentkezni egérjárásos esztendőkből, főleg az Alföldön és a Dunántulon. Mint fészkelő madár azonban a ritkaságok közé tartozik. SCHENK JAKAB az 1929-ben megjelent új „Magyar Brehm“ II. kötetének 178. lapján a következőkben ismerteti a magyarföldi fészkeléseket: „Első tojását már HERMAN OTTÓ találta 1865. április 10-dikén K o l o z s v á r o t t. SZIKLA GÁBOR 1883. április 22-én találta a fészket Székesfehérvárott. CZYNK EDE 1894. július 7-én lőtt egy kotlófolttal bíró nőtényt a fogarasmegyei M u n d r a mocsárvidékén. CERVA FRIGYES 1896-ban több ízben találta tojásait és fiókait a pestmegyei Ü r b ő és Szunyog pusztákon. Egyik innen származó fészkalja a Nemzeti Muzeumban van elhelyezve. 1897. március 8-án DR. LENDL A. M a g y a r ó v á r-ról kapott egy példányt, melyben négy tojás volt, köztük az egyik teljesen érett. Ez a tojás a M. K. Madártani Intézetbe került s ugyanitt van az is, melyet SZOMJAS GUSZTÁV gyűjtött 1914-ben a H o r t o b á g y-on. Fészkelte még 1907-ben M o l n a s z e c s ő d-ön MOLNÁR LAJOS szerint. 1906-ban I h á r o s b e r é n y-ben BARTHOS GYULA szerint és 1913-ban DR. NAGY JENŐ szerint az A l d u n a i-réten. 1914. óta óta mint fészkelőt újra nem észlelték.“

A fenti adatok után nagy volt a meglepetésem, amikor 1930. április 16-án Bereg megye jelenlegi székhelyének T a r p á-nak a határában megtaláltam a réti fülesbagoly fészket 5 tojással. A fészek 3—4 éves makkosításban volt, környéke gyengén zombékos. Maga a fészek vékony-szálú fű és káka közé van rakva, majdnem lapos, úgy hogy fölröpléskor

*) Ezzel az érdekes közleménnyel kapcsolatosan megemlítendő, hogy a réti fülesbagoly 1930-ban az ország több helyén is fészkelte. Így M o s o n megyében, T i s z a l ö k ö n és K o n y á r o n (l. ebben a kötetben SZOMJAS, CERVA és DR. KISS VILMOS idevágó közleményeit) és valószínűleg H e n c i d á n Bihar megyében (l. BALÁSHÁZY közleményét) továbbá T e m e s v á r mellett (l. Mitteilungen über die Vogelwelt 1930., p. 104.). Szerk.

a tojó 1—2 tojást, esetleg fiókat is ki szokott gurítani a fészekből. Április 21-én 7 tojás volt a fészekben s május 4-én kelt az első fióka. Az utolsó fióka május 14-én kelt. A különböző időben való kikelés miatt a fiókák nagysága is természetesen igen különböző volt : a legkisebbet csak május 18-án tudtam meggyűrűzni. Az egyik tojás záp volt s ezt a nőtény még május 23-án is erősen ülte. A fiókák közül ezen a napon már csak a legkisebb tartózkodott a fészek szélén, míg a többiek a fészektől néhány lépésnyi távolságban helyezkedtek el.

Az öreg madarak a fészek körül rendkívül bátran, szinte azt mondhatnám harciasan viselkedtek. A fészek fölött köröztek s közben „kvá-hi-kvá-hi“ hangot hallattak és dühösen kattogtak. Közben folytonosan felém csapkodtak s különösen akkor támadtak nagyon hevesen, amikor a legkisebb fióka a gyűrűzésnél sivitó hangot hallatott. Május 23-dikán, amikor az elszéledt fiókák keresésével és összeszedésével foglalkoztam s fölemeltem az egyiket, egyszer csak hatalmas ütést éreztem a fejemen. Első percben nem tudtam elképzelni, hogy mi lehet, de a nyakamon lefolyó vérről mindjárt megtudtam, hogy rámcsapott az egyik bagoly. Ezután is oly közel és dühösen csapkodtak a fejem körül, hogy jobbnak láttam az ujjam sebesülés elől sürgősen távozni. Későbbi vizsgálat megmutatta, hogy összesen 6 helyen volt fölhasítva a fejbőröm és tarkóm.

A *varjakkal* szemben is rendkívül bátran viselkedtek. Többször láttam őket viaskodni s azt figyeltem meg, hogy még 4 *szürke varjuval* szemben is bátran fölvette a küzdelmet a him. A *vetési varjakkal* szemben kevésbé támadó, inkább kitér előlük. Egyszer láttam, hogy 100-nál is több vetési varju csapkodott az ülő nőtény felé, de az föl se rebbent — bár lehet, hogy baglyok módjára hanyatt fekvé védekezett fölfelé tartott karmaival. Egy izben még azt figyeltem meg, hogy igen kitartóan üldözött egy *barna rétihéját* és azt végre is elkergette.

A fészek környékén állandóan kerestem köpeteket és ételmaradékokat, de nagy csodálkozásomra ilyeneket sem ennél a fészeknél, sem a másodiknál nem leltem. Egyetlen egyszer találtam a fészek mellett két lefejezett pockot.

A fészkelő területen való gyakori látogatásaim alkalmából május 4-én még egy fészket találtam, az elsőtől körülbelül egy kilométer távolságban. A fészekben 7 erősen kotlott tojás volt. Május 14-én a fészek teljesen üres volt. Nem tudtam a dolog nyitjára jönni, hogy mi történhetett velük. Bizonyosra veszem, hogy volt a területen egy harmadik fészek is. Ezt ugyan nem találtam meg, de a him ismert viselkedése alapján nem kételkedtem benne, hogy a jelzett helyen is volt fészek. Próbáltam ugyan vizslával is keresni, de vizslám a bagolyra egyáltalában nem reagált, tán csak azért nem, mert a területen elég sok a fogoly és fácán.

Das Nisten der Sumpfohreule im f. 1930 in Tarpa.*)

VON ERNST KABÁČZY.

Die *Sumpfohreule* ist in Ungarn bekanntlich Wintergast und tritt in mäusereichen Jahren manchmal bei uns auch in grösseren Mengen auf, besonders in der Grossen Tiefebene und im Gebiet jenseits der Donau. Als Brutvogel zählt sie jedoch zu den Seltenheiten. JAKOB SCHENK berichtet im „Neuen Ungarischen Brehm“, Band II. (erschienen 1929) Seite 178 über ihr Nisten in Ungarn Folgendes: „Das erste Ei fand schon OTTO HERMAN am 10. April 1865 bei K o l o z s v á r. GABRIEL SZIKLA entdeckte am 22. April 1883 ihr Nest bei Székesfehérvár. EDUARD CZYNYK erlegte ein Weibchen mit Brutflecken am 7. Juli 1894 in dem Sumpfgebiet bei M u n d r a im Komitat Fogaras, FRIEDRICH CERRA fand 1896 mehrmals Eier und Junge auf der Puszta Ü r b ő und S z u n y o g im Komitat Pest. Ein Gelege der Sumpfohreule von hier befindet sich im Nationalmuseum. Am 8. März 1897 erhielt DR. ADOLF LENDL aus M a g y a r ó v á r ein Exemplar mit 4 Eiern, darunter ein vollständig entwickeltes. Dieses Ei gelangte in das Kgl. Ungarische Ornithologische Institut, desgleichen ein von GUSTAV SZOMJAS 1914. auf der H o r t o b á g y gesammeltes Ei. Diese Eule brütete nach LUDWIG MOLNÁR im Jahre 1907 bei M o l n a s z e c s ő d, nach JULIUS BARTHOS 1906 bei I h á r o s b e r é n y und nach DR. EUGEN NAGY 1913 im unteren Donauriede. Seit 1914 wurde sie als Brutvogel nicht wieder beobachtet“.

Um so grösser war meine Überraschung, als ich am 16. April 1930 in der Gemarkung von T a r p a, dem jetzigen Hauptorte des Komitates Bereg, ein Nest der Sumpfohreule mit 5 Eiern fand. Das Nest befand sich in einer 3—4 jährigen Neuforstung, in etwas sumpfigem Gelände. Es war zwischen dünnhalmigem Gras und Binsen errichtet, fast flach, so dass das Weibchen beim Auffliegen 1—2 Eier, eventuell auch Junge aus dem Nest herauszurollen pflegte. Am 21. April waren 7 Eier in dem Nest. Am 4. Mai schlüpfte das erste Junge. Das letzte Junge kroch am 14. Mai aus dem Ei. Infolge dieses Ausschlüpfens der Jungen zu verschiedener Zeit war auch selbstverständlich deren Grösse sehr ver-

*) Im Zusammenhang mit diesem interessanten Bericht wäre zu erwähnen, dass die *Sumpfohreule* im Jahre 1930 noch an mehreren Stellen brütete, so im Komitate M O S O N, bei T i s z a l ö k und K o n y á r (siehe die diesbezüglichen Mitteilungen von SZOMJAS, CERVA und DR. WILHELM KISS in diesem Bande), wahrscheinlich auch bei H e n c i d a im Komitat Bihar (siehe die Mitteilung von BALÁSHÁZY), ferner neben T e m e s v á r (siehe Mitteilungen über die Vogelwelt 1930, p. 104).

schieden : das kleinste konnte ich erst am 18. Mai beringen. Das eine Ei war faul und wurde noch am 23. Mai vom Weibchen fleissig bebrütet. An diesem Tage hielt sich nur noch das kleinste Junge am Nestrand auf, die übrigen hatten sich einige Schritte vom Nest entfernt versteckt.

Die alten Vögel zeigten sich in der Nähe des Nestes ausserordentlich mutig, ich möchte fast sagen kampflustig. Sie kreisten über dem Nest und liessen ihren Ruf „kwa-hi-kwa-hi“, sowie wütendes Schnabelknappen vernehmen. Inzwischen stiessen sie fortwährend auf mich und griffen mich ganz besonders heftig an, als das kleinste Junge beim Beringen Schreie austiess. Als ich am 23. Mai die zerstreuten Jungen zusammensammeln wollte und das eine aufhob, fühlte ich plötzlich einen heftigen Schlag auf dem Kopfe. Im ersten Augenblick konnte ich mir nicht denken, was geschehen war, bis das von meinem Hals fliessende Blut mich belehrte, dass die eine Eule mich angegriffen hatte. Auch nachher noch benahmen sich die alten Vögel derart aggressiv, dass ich es vorzog das Feld zu räumen. Die spätere Untersuchung ergab, dass ich an Kopf und Genick 6 Risswunden davongetragen hatte.

Auch gegen die *Krähen* zeigten die Sumpfohreulen grossen Mut. Ich konnte beobachten, dass das Männchen den Kampf mit 4 *Nebelkrähen* ruhig aufnahm. Den *Saatkrähen* gehen sie eher aus dem Wege. Einmal sah ich mehr als 100 Saatkrähen über dem brütenden Weibchen niederstossen, doch liess sich dieses nicht aufschrecken ; vielleicht verteidigte es sich nach Eulenart, auf dem Rücken liegend, mit nach oben ausgestreckten Fängen. Ein andermal beobachtete ich, wie die Sumpfohreule eine *Rohrweihe* andauernd verfolgte und schliesslich in die Flucht schlug.

In der Umgebung des Nestes suchte ich ständig nach Gewölle und Nahrungsresten, konnte aber zu meiner grossen Verwunderung solche nicht finden. Ein einziges Mal fand ich neben dem Nest zwei geköpfte Feldmäuse.

Gelegentlich meiner häufigen Inspizierungen des Brutgebietes entdeckte ich am 4. Mai noch ein Nest in etwa einem Kilometer Entfernung von dem ersten. In diesem Neste lagen 7 hochbebrütete Eier. Am 14. Mai war das Nest vollständig leer. Ich konnte nicht feststellen, was mit diesem Gelege geschehen war. Ich nehme bestimmt an, dass in dieser Gegend sich noch ein drittes Nest befand. Es gelang mir zwar nicht, dieses zu finden, doch zweifle ich auf Grund des bekannten Benehmens des Männchens nicht daran, dass auch an der angegebenen Stelle ein Nest war. Auch die Suche mit dem Spürhund blieb erfolglos, denn der Hund reagierte auf die Eulen überhaupt nicht, vielleicht deshalb, weil es in dieser Gegend ziemlich viele Rebhühner und Fasanen gibt.